

Rat u Ukrajini kao sukob Rusije i Zapada

Muratović, Alma

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:750481>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-08**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Preddiplomski studij politologije

Alma Muratović

RAT U UKRAJINI KAO SUKOB RUSIJE I ZAPADA

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Preddiplomski studij politologije

RAT U UKRAJINI KAO SUKOB RUSIJE I ZAPADA

ZAVRŠNI RAD

Studenti/ica: Alma Muratović

Mentor: doc. dr. sc. Robert Barić

Zagreb

Srpanj, 2024.

SAŽETAK

Invazija Ruske Federacije na Ukrajinu jedna je od aktualnih tema današnjice. Vladimir Putin je 21. veljače 2022. godine održao govor izlažući pritužbe za svoju specijalnu operaciju. Iako se osvrnuo na širenje Sjevernoatlantskog Saveza (NATO), više se usredotočio na pitanje ukrajinskog identiteta i legitimiteta. Invazija počiva na istim pretpostavkama o ukrajinskom identitetu koje su Moskvu u prošlosti odvele na krivi put. Važan akter u cijelome sukobu je Zapad, odnosno Sjedinjene Američke Države. Zajedno sa državama članicama Europske unije, Zapad donosi odluke koje mijenjaju ishode sukoba. Njihova uloga je potaknuti prekid vatre i pomoći u postizanju dogovora. Konačni ishod sukoba, ovisiti će o Zapadu i o spremnosti Ukrajinaca da se bore za svoju naciju i identitet.

Ključne riječi: Rusija, Zapad, SAD, Europska unija, ukrajinski identitet, rat

SADRŽAJ

1	UVOD.....	1
2	UKRAJINA I PITANJE IDENTITETA	2
3	RAZDOBLJE SOVJETSKOG SAVEZA	3
4	RASPAD SOVJETSKOG SAVEZA	4
5	RUSKA ANEKSIJA KRIMA.....	5
6	RUSKA INVAZIJA NA UKRAJINU 2022. GODINE.....	9
7	RUSIJA, RAT U UKRAJINI I ODNOS SA ZAPADOM.....	10
8	POLITIKE ZAPADA PREMA RUSIJI NAKON INVAZIJE UKRAJINE	14
9	ZAKLJUČAK.....	15
10	LITERATURA:	20

1 UVOD

Rusija i Ukrajina vode dugotrajan sukob koji je eskalirao 22. veljače 2022. godine kada je Rusija pokrenula invaziju na Ukrajinu. Međutim, unatoč tome što dijele zajedničku prošlost te imaju zajedničke kulturne veze, povijesne nesuglasice, različiti politički interesi i teritorijalni sporovi doveli su do stvaranja tenzija. Raspad SSSR-a doveo je do stvaranja suverene Rusije i Ukrajine nakon čega su nesuglasice među njima kulminirale. Smatra se kako je ovaj sukob započeo 2014. godine oko pitanja poluotoka Krima. Naime, iste godine Ruska Federacija prekršila je niz međunarodnih ugovora i međunarodno pravo aneksijom Krima i njegovom integracijom u svoj teritorij.

Osnovni je problem ove teme što postoje dvije škole mišljenja o prirodi tekućeg sukoba. Ruska strana ograđuje se na način da tvrdi kako štiti svoje sunarodnjake u istočnoj Ukrajini, dok zapadna strana naglašava važnost poštivanja i primjene međunarodnog prava. Ovaj završni rad pozabavit će se pitanjem odnosa Ruske Federacije i Ukrajine, njihove prošlosti, suradnje te što je to zapravo dovelo do jednog od ključnih događaja početka dvadeset i prvog stoljeća. Također, ugroženost i povreda temeljnih ljudskih prava u ovome sukobu, uzrokovalo je nove probleme i izazove u svijetu kao što su humanitarne krize, gospodarske štete, političke nestabilnosti i drugi globalni izazovi. Mnoge nezapadne zemlje dvosmislene su u pogledu ruske agresije i kršenja temeljnih načela međunarodnog prava – neke podržavaju Rusiju poput Bjelorusije i Sirije, dok se primjerice Kina djelomično slaže.

Ključni problem u odnosu Rusije i Ukrajine pitanje je identiteta. Rusija vodi posebnu politiku prema Ukrajini koja se zasniva na tvrdnji Moskve kako je ukrajinski nacionalni identitet zapravo umjetan. Ukrajina ima potpuno suprotan stav. Kako bi se shvatila navedena politika, potrebno je analizirati povijest ovih država. Stoga će ovaj rad analizirati povijest odnosa između dviju zemalja te na taj način odgovoriti na ključno pitanje ukrajinskog identiteta. Zatim će se analizirati nastanak otvorenog sukoba Rusije i Zapada kroz rusku invaziju Ukrajine i reakcije Zapada. U konačnici će uslijediti sumirana analiza rada kroz zaključak.

2 UKRAJINA I PITANJE IDENTITETA

Dana 21. veljače 2022. godine predsjednik Ruske Federacije Vladimir Putin održao je govor u kojemu je dao opravdanje za specijalnu vojnu operaciju koju je najavio za dan poslije. „Iako su te pritužbe uključivale dugo tinjajući spor oko širenja Sjevernoatlantskog saveza (NATO) i oblik posthladnoratovske sigurnosne arhitekture u Europi, govor je bio usredotočen na mnogo temeljnije pitanje: legitimitet ukrajinskog identiteta i same državnosti” (Mankoff, 2022:1). Putin je kroz ovaj govor želio naglasiti jedinstvo istočnih Slavena te da ti narodi potječu iz Kijevske Rusije što bi značilo da su i ukrajinski i bjeloruski identitet proizvod Zapada. Nakon raspada Sovjetskog Saveza Ukrajina je trebala stvoriti novi nacionalni narativ. Međutim, značaj koji se daje negiranju ukrajinskog identiteta na neki način objašnjava zašto je Moskva bila spremna na toliki rizik, ali isto tako govori koje ciljeve Rusija ima.

Veza Rusije i Ukrajine započela je kroz Kijevsku Rusiju. Uz njih se u njoj nalazila još i Bjelorusija. „Ukrajina s Rusijom dijeli zajedničku povijest, kulturu i religiju više nego bilo koja druga bivša sovjetska republika. S druge strane, povijest Ukrajine neodvojiva je od istočne Europe. Također, i Ukrajina i Rusija prisvajaju Kijevsku Rusiju” (Lovrić, 2021: 69). Raspadom Kijevske Rusije tijekom navale Mongola 1240. godine formirala su se tri prostora – kneževine Bjelorusija, Ukrajina i Rusija. Veliki dio ukrajinskih zemalja došao je pod vlast poljsko-litvanske državne unije. Međutim, započeli su ukrajinski ustanci protiv poljske vlasti te je Ukrajina potpisala Perejaslavski ugovor 1654. čime se stavila pod rusku zaštitu. Taj je čin Rusija shvatila na način da se Ukrajina ujedinila s njima (Lovrić, 2021).

Dok su stanovnici Ukrajine stoljećima održavali politički i jezični identitet različit od ruskog, ukrajinski nacionalizam pojavio se tijekom devetnaestog stoljeća. Tada je današnja Ukrajina bila podijeljena između Rusije i Austro-Ugarske koje su kontrolirale zapadne ukrajinske regije Galiciju, Bukovinu i Zakarpatje. Razmjerno liberalni Habsburgovci tolerirali su ukrajinski nacionalni pokret i borbu protiv Rusije tijekom Prvog svjetskog rata te su pomagali Ukrajini da postigne kratku neovisnost nakon raspada Ruskog Carstva (Mankoff, 2022). Podjela Ukrajine na „ruski” i „austrijski” dio odnosi se na povijesne okolnosti tijekom kojih su ukrajinski teritoriji bili podijeljeni između različitih imperijalnih sila, prvenstveno Rusije i Habsburške Monarhije. Rusija je imala ovlasti nad dijelovima istočne Ukrajine, dok je Habsburška Monarhija imala kontrolu nad Galicijom i na jugozapadu Ukrajine. Po pitanju identiteta, Ukrajina je imala podršku od Austrije. Habsburgovci su imali puno više tolerancije prema ukrajinskoj kulturi i jeziku. S druge strane, Rusija je provodila potpunu rusifikaciju na

svojim područjima što je značilo da se potiskuje ukrajinska kultura. Ove povijesne podjele imale su trajni utjecaj na političku, kulturnu i jezičnu kartu moderne Ukrajine. Dok su istočni i južni dijelovi Ukrajine (bivši ruski teritoriji) više pod utjecajem ruske kulture i jezika, zapadni dijelovi (bivši austrijski teritoriji) održavaju jače veze s europskim kulturnim i političkim tradicijama. Ove razlike i dalje su vidljive u političkim preferencijama i kulturnom identitetu stanovništva u različitim dijelovima zemlje. Nakon Prvog svjetskog rata je došlo do raspada Austro-Ugarske Monarhije te je Ukrajina 22. siječnja 1918. proglasila neovisnost koja je međutim kratko trajala¹.

3 RAZDOBLJE SOVJETSKOG SAVEZA

Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika (SSSR), u čijem je sastavu bila i Ukrajina, nastao je 1922. godine. Kako je Ukrajina država koja je poznata po svojoj poljoprivredi, industriji i proizvodnji energije, politike rekvizicije žita bile su jako izražene. Holodomor u Ukrajini, koji je trajao od 1932. – 1933. godine, primjer je gdje su te politike s jasnim ciljem izgladnjivanja efektivno pobile milijune ljudi. Staljinov cilj bio je ubiti seljaštvo koje je bilo baza Ukrajine. Glad je uzrokovala sovjetizaciju Ukrajinaca, a u isto vrijeme Staljin je na ta područja naseljavao Ruse. Za vrijeme Drugog svjetskog rata ruski nacionalizam se učvrstio i postao dominantan, a nakon Hitlerovog napada na SSSR pojačala se i ruska nacionalistička propaganda.

Poslije Drugog svjetskog rata uslijedila je poslijeratna obnova koju je pratila snažna politička represija i rusifikacija. Nakon Staljinove smrti, politike represije smanjile su se i bile su manje diskriminirajuće, ali to razdoblje nije dugo trajalo. Ponovno je započela rusifikacija kroz obrazovni program i to ograničavanjem nastave na ukrajinskom jeziku. Kasnije se ta ista rusifikacija počela provoditi u svim institucijama gdje su se onda u Ukrajini smanjile stope rasta. Taj period obilježila je nesreća u nuklearnoj elektrani u Černobilu 1986. godine pri čemu su milijuni ljudi bili izloženi prevelikom zračenju (Lovrić, 2021).

Sovjetski Savez imao je nekoliko ciljeva od kojih su najvažniji bili: potkopavanje nacionalno-oslobodilačkih pokreta i disidentskih skupina unutar SSSR-a, slabljenje NATO-a i Europske ekonomske zajednice i natjecanje sa SAD-om, Ujedinjenim Kraljevstvom i Francuskom. Od

¹ Ukrajina je nakon neovisnosti nasilno inkorporirana u boljševičku Rusiju od 1918.-1922. godine, a nakon toga u Sovjetski Savez (1922.- 1991.).

toga je prvi cilj možda bio najvažniji i najhitniji. Prijetnja se nalazila u nacionalističkim pokretima koji su tražili neovisnost republika pa je najveća prijetnja dolazila od Ukrajine (Kuzio i D'Anieri, 2018). Važan preokret u povijesti Rusije, pa tako i Ukrajine, dogodio se za vrijeme kratkotrajnog razdoblja vlasti Mihaila Gorbačova, kada su provedene reforme perestrojka i glasnost. Perestrojka je reforma koja je za cilj imala poboljšanje gospodarstva, dok se glasnost fokusirala na veću transparentnost, slobodu govora i tiska. Gorbačov je kroz svoje reforme htio modernizirati sovjetski sustav, riješiti duboke gospodarske i političke probleme i povećati slobodu društva. U razdoblju pada komunizma aktivirala su se pitanja o politici, kulturi, jeziku i sličnim faktorima koji obilježavaju neku državu. U javnost je došla famozna rusifikacija koja je pogodila područja života, primjerice spomenutog obrazovanja, što je vrhunac imalo u donošenju novog zakona o jeziku. Time je ukrajinski postao službeni jezik. Godine 1990. u Ukrajini su održani prvi parlamentarni izbori, a već iduće godine proglasila je neovisnost. Te se iste godine raspao i Sovjetski Savez (Lovrić, 2021).

4 RASPAD SOVJETSKOG SAVEZA

Rusija se protivila ukrajinskom suverenitetu od samoga početka te ga je i osporavala od trenutka kada je Ukrajina stekla nezavisnost. Ruski prigovori potpunom ukrajinskom suverenitetu prethodili su proširenju NATO-a i usponu Putina, a dijelile su ih gotovo sve ruske političke stranke s vrlo uskom skupinom prozapadnih reformatora koji su zagovarali da Rusija otpiše Ukrajinu radi koncentriranja na domaće reforme. Ovaj široki konsenzus bio je zamagljen činjenicom da je jedan od onih koji su pokušavali ostaviti pitanje Ukrajine iza Rusije bio Boris Jeljcin, predsjednik Ruske Federacije od 1990. do 1999 godine. Jeljcin je nastojao spriječiti Ukrajinu da postane potpuno neovisna. Međutim, građani Ukrajine glasovali su za neovisnost 1991. godine i za predsjednika izabrali Leonida Kravčuka koji se kasnije sastao s Jeljcinom i bjeloruskim čelnikom Stanislavom Šuškevičem. Predmet sastanka bilo je stvaranje Zajednice neovisnih država gdje bi svaka republika imala pravo veta. Na sastanku je Boris Jeljcin odlučio potpisati sporazum što je automatski značilo da Sovjetski Savez prestaje postojati i što je dovelo do ostavke Mihaila Gorbačova.

Ukrajinski suverenitet nad Krimom i Sevastopoljem u postsovjetskom dobu doveden je u pitanje jer ruski dužnosnici nisu vjerovali u odvajanje Krima². „Takva odluka u tom trenutku nije imala većih posljedica za stanovništvo poluotoka, s obzirom na to da je bila riječ o administrativnoj preraspodjeli teritorija unutar tadašnje jedinstvene socijalističke države” (Miloglav, 2017:160). Bez obzira na sporazum, Jeljcin je i dalje govorio da je Krim ruski. Rusija je inzistirala na svom pravu da Crnomorsku flotu nastavi bazirati na Krimu dok se Ukrajina opirala. Sporazum je postignut 1997. godine gdje je Rusiji dano pravo na Crnomorsku flotu, ali isto tako obvezala se na poštivanje ukrajinskog suvereniteta. Unatoč svim izazovima, obje države potpisale su Ugovor o prijateljstvu iste godine.

Nakon raspada Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika, Ukrajina je pokazivala želju za europskom integracijom. Međutim, postojali su sporovi s Rusijom oko teritorijalnih i političkih pitanja, čime se i definirao novi i drugačiji odnos. Iako je Jeljcin prihvatio ukrajinske postsovjetske granice, zabrinutost zbog potencijala ruskog iredentizma bila je ključna u odluci Kijeva 1996. da se pridruži Gruziji, Azerbajdžanu, a kasnije i Moldaviji u sporazumu o stvaranju zone slobodne trgovine. Ukrajina je htjela imati bolje odnose s Rusijom, dok je istovremeno htjela članstvo u NATO-u i u Europskoj uniji. Nakon nuklearne katastrofe u Černobilu, Ukrajinci su stvorili antinuklearni narativ i cilj je bio odreći se svog nuklearnog arsenala koji su dali Rusiji. SAD je u tome pronašao zabrinutost. Ukrajina je imala niz sporova koji je morala riješiti kako bi se osigurala neovisnost. S obzirom da je Krim regija čija je većina stanovništva etničkih Rusa, pitanje Krima predstavljao je veliki izazov. „Međutim, ukrajinsko-ruski odnosi bili su zategnuti. Zbog ruskih optužbi da je pogoršan položaj ruske manjine u Ukrajini i zabrinutosti zbog onoga što je Ukrajina smatrala ruskim ekspanzionističkim planovima na Krim” (Lovrić, 2021: 76).

5 RUSKA ANEKSIJA KRIMA

Napetosti između Ukrajine i Rusije oko Krimskog poluotoka, a posebno lučkog grada Sevastopolja događaju se nakon raspada Sovjetskog Saveza. Ukrajina, Rusija i mnoge druge od petnaest bivših sovjetskih republika tragaju za vlastitim identitetom i međusobnim odnosima, a također su se našle u teritorijalnim sukobima.

² Tako je 1954. godine tadašnji predsjednik Nikita Hruščov napravio simboličnu gestu predaje Krima Ukrajini. To je bila gesta za tristotu godišnjicu ulaska Ukrajine u sastav Rusije kao znak prijateljstva.

U posljednjim godinama Sovjetskog Saveza, govornici ruskog jezika nadmašili su govornike ukrajinskog u većini istočnih oblasti Ukrajine. Krimski poluotok prolazio je kroz razne turbulencije u mijenjanju sastava država istoka. Pred raspadom SSSR-a, proveden je referendum na kojem je 94% birača glasalo za to da Krim ponovno postane autonomna pokrajina, što je godinu dana kasnije dovelo do toga da Krimski parlament proglašava neovisnost (Miloglav, 2017). Međutim, Ukrajinski parlament poništio je to proglašenje i pristao dati Krimu autonomni status u Ukrajini. Obrasci glasovanja još su jedan pokazatelj rastućeg osjećaja nacionalnog jedinstva Ukrajinaca. Političke perspektive u Ukrajini i Rusiji također se razlikuju.

„Podijeli pa vladaj“ bila je nova politika Moskve koja je započela 2014. godine prikrivenom intervencijom kroz zauzimanje vladinih zgrada diljem Krima, koja je dovela u ožujku 2014. godine do aneksije Krima. Kao odgovor, Zapad je pokrenuo val sankcija prema Rusiji. Rusija je imala nekoliko argumenata kojima je pokušala opravdati svoju intervenciju. Prvi argument pravo je naroda na samoodređenje. Postoje unutarnje i vanjsko samoodređenje – unutarnje se odnosi na vlade i da se u njima sudjeluje, a vanjsko na donošenje odluka u međunarodnoj zajednici. Pitanje samoodređenja može biti dosta kontroverzno. Stanovnici Krima svoje su pravo na samoodređenje pokazali kroz rezultate referenduma 2014. godine. Referendum se u principu sastojao od dva pitanja. Jedno se odnosilo na sjedinjenje s Rusijom, a drugo da ostane dijelom Ukrajine. Prema ruskim objavama rezultata čak 95% stanovnika Krimskog područja odlučilo je kako želi autonomiju. Vladimir Putin tvrdi kako je sve bilo u skladu s međunarodnim pravom dok Opća skupština UN-a zajedno s Ukrajinom osporava tu tvrdnju. Zbog toga, međunarodna zajednica je odbila priznati legalnost provedenog referenduma. Nakon toga je potpisan ugovor između predsjednika Vladimira Putina i premijera Krima što je dovelo do pripajanja Krima Ruskoj Federaciji.

Kao što je već navedeno, Rusija je navela nekoliko razloga zbog kojih je intervenirala na Krimu. Prvi je razlog pravo na samoodređenje što se po predsjedniku Putinu moglo jasno vidjeti iz rezultata referenduma. No postavlja se pitanje je li taj referendum bio legalan i legitiman³. Rusija je navela „spašavanje državljana u inozemstvu i pravo na obranu” (Miloglav, 2017: 169) kao drugi razlog svoje intervencije. Naime, ruska strana smatrala je kako se radilo o tome da su se građani ruske nacionalnosti našli u opasnosti zbog velikih nemira i kolapsa poretka u nekoj državi, što prema mnogim kritičarima ove odluke, a i međunarodnom pravu

³ Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda 68/262
https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_General_Assembly_Resolution_68/262

nije bio slučaj. Samoobrana je za Rusiju imala preveliku težinu s kojom se mnogi autori i kritičari nisu složili. „Izraz 'intervencija po pozivu' uglavnom se koristi kao skraćeni izraz za vojne intervencije stranih trupa u oružanom sukobu na poziv vlade određene države” (Miloglav, 2017: 171). Rusija je takav poziv primila od strane ukrajinskog predsjednika Janukoviča. Međutim, postoje teorije da pismo uopće ne postoji te da je to neki dogovor između Putina i Janukoviča.

Vladimir Putin opravdavao je intervenciju pravom na samoodređenje ruske manjine pri čemu je zanemario pravo Ukrajine na nezavisnost, suverenitet i teritorijalni integritet. U jednoj od deklaracija UN-a stoji kako niti jedna država nema pravo neposredno ili posredno intervenirati na teritorij druge države. Zaključno, zabranjena je bilo kakva vrsta oružane intervencije (Miloglav, 2017). Prema svemu poznatome, Rusija je prekršila nekoliko načela Deklaracije o načelima međunarodnog prava o prijateljskim odnosima i suradnji među državama u skladu s Poveljom UN-a: „1. načelo o uzdržavanju od primjene ili prijetnje silom; 2. načelo o miroljubivom rješavanju sporovima među državama; 3. obvezu o nemiješanju u unutarnje poslove bilo koje države; 4. načelo o suverenoj jednakosti država; 5. dužnost država da međusobno surađuju; 6. načelo ravnopravnosti i samoodređenja; 7. obvezu o ispunjavanju preuzetih obveza u skladu s Poveljom” (Miloglav, 2017: 174). Uz sva ta prekršena načela ruska reakcija bila je agresija oružanom silom koja se vrši nad drugom suverenom državom.

Ruska agresija izazvala je odgovor Zapada u obliku pokretanja međunarodnih sankcija protiv Rusije. Glavni cilj sankcija bio je upravo politički. SAD je uz pomoć sankcija pokušao oslabiti rusko gospodarstvo i time natjerati Rusiju da promijeni svoju politiku prema Ukrajini. Međutim, tadašnje sankcije EU-a i SAD-a nisu donijele tražene rezultate. Isto tako, sukob interesa tako velikih država kao što su Rusija i SAD može također dovesti do katastrofa, kriza i neizravnih lokalnih ratova.

Od proglašenja neovisnosti Ukrajine, Donbas je točka sukoba u ukrajinskim i ruskim ideološkim narativima. Sukob u Donbasu ostavio je Rusiju suočenu s eskalirajućim ekonomskim kaznama Sjedinjenih Država i Europske unije koje su gušile njezino gospodarstvo. Naime, izbijanjem rata u Donbasu 2014. djelatnici sigurnosnih službi, politički pustolovi i pripadnici paravojsnih formacija dobili su široko polje za djelovanje. Ti su akteri povezani s raznim skupinama unutar ruske vlade i specijalnih snaga. Međutim, od samog početka njihova aktivnost u Donbasu bila je ograničena strateškim ciljevima koje je postavio

Kremlj. To se vidjelo u ruskoj vojnoj intervenciji izvedenoj u ljeto 2014. godine u Donbasu, kako bi se spriječio poraz proruskih separatističkih snaga od strane ukrajinske vojske.

Ovi su sukobi nastali u različitim političkim i povijesnim okolnostima. Dok su sve postsovjetske sporne države nastale raspadom Sovjetskog Saveza, povijest sukoba u Donbasu nije bila povezana s padom bivšeg komunističkog režima, budući da regija nije imala ni autonomiju ni posebnu upravu kada je sukob je započeo. Administrativno, Donbas uključuje dvije ukrajinske regije, Donjeck i Lugansk, koje zajedno čine Donjecku ekonomsku regiju. Okolnosti oko sukoba proizlaze iz ideološke i iredentističke „Novorusije” (Kirjuhin, 2023).

Prema Putinu Novorusija je regija s drugačijom poviješću, kulturom i mentalitetom od ostatka Ukrajine. On ne spominje „Novoruse” kao posebnu etničku skupinu, ali njihov teritorij definira kao etnički ruski. Politički projekt Novorusije koji je nastao 2014. dolazi od ruske desnice, a ne od ukrajinskih separatista. Donbas nikada nije imao preveliku populaciju koja se aktivno angažirala u ideološkom oblikovanju zajednice. Ruski desničarski intelektualci preuzeli su tu ulogu, vidjevši u konceptu Novorusije priliku za ostvarenje vlastitih geopolitičkih ideala, a istovremeno bi transformirali državu na način da bi ona bila simbol moralnog i nacionalnog preporoda Rusije. Postoji i teološko tumačenje Novorusije koje smatra da bi Ruska pravoslavna crkva vodila duhovno i vjersko obrazovanje što znači da bi postojala državna religija (Kirjuhin, 2023). Međutim, projekt Novorusije bio je obustavljen.

Putin se u svome govoru nakon Invazije na Ukrajinu 2022. godine ponovno osvrnuo na Novorusiju i na taj način povukao povijesnu simboličku crtu. Uskrsnuće izraza Novorusije od strane ukrajinskih iredentističkih skupina i Kremlja iznosi posebno usko gledište o povijesti stepe, ono koje cijeni osvajanje u odnosu na sporiju, složeniju hibridizaciju ukrajinskih identiteta u ovom multikulturalnom prostoru. Ponovno oživljavanje stoljetne imperijalne terminologije u kontekstu sadašnje situacije trebalo bi biti poticaj za preispitivanje povijesti regija prema vlastitim uvjetima.

Rusija za ovakvo kršenje međunarodnog prava i sporazuma nije nikada odgovarala što joj je dalo vjetar u leđa za invaziju koju je započela 2022. godine, a koja traje i dan danas. Od invazije na Ukrajinu 2022. Putin je počeo oblikovati rat kao čin obrane od napada Zapada na Rusiju. Više od pukog pitanja širenja NATO-a on je tvrdio da je rat odgovor na infiltraciju zapadnog utjecaja.

6 RUSKA INVAZIJA NA UKRAJINU 2022. GODINE

Ruska invazija na Ukrajinu je započela je 24. veljače 2022. godine što je predsjednik Vladimir Putin nazvao „specijalnom vojnom operacijom”. „Invaziji na Ukrajinu prethodio je niz povijesno značajnih događaja 20. i 21. stoljeća, a koji su oblikovali geopolitičku situaciju istočne Europe i ostatka svijeta” (Čosić, 2023:27). Ukrajina se borila s proruskim separatističkim pokretima unutar svoje države što je Rusija iskoristila u svoje svrhe. Postoji nekoliko razloga zašto je Rusija pokrenula invaziju. Neki su geopolitički, neki etnički, a neki su unutarnji. Naime, prvi razlog, koji je već poznat od aneksije Krima, geopolitički je. Rusija smatra kako je Ukrajina dio Rusije zbog zajedničkih povijesnih, kulturnih i ekonomskih veza. Širenje NATO-a prema istoku bio bi drugi razlog. Ukrajina bi se ulaskom u NATO približila više Zapadu što bi za Rusiju bio veliki strateški udarac te bi na taj način ona bila više ugrožena. Ukrajina za Rusiju predstavlja tampon zonu između sebe i Zapada. „Višegodišnji ruski narativ i diskurs potvrđen je i u obrazloženju opravdanja za agresiju na Ukrajinu. Projekcijom straha od širenja NATO-a, socijalnom konstrukcijom 'militarizacije' i 'nacifikacije' Ukrajine kojima je cilj uništenje svega ruskog, Rusija se stavila u ulogu žrtve, a da ne postane žrtva – postala je agresivna” (Bilandžić i dr., 2023: 356). Kao što se moglo očekivati, kontinuirano širenje NATO-a dovelo je do reakcije.

Što se tiče unutarnjih razloga, režim u Rusiji kroz izazivanje vanjskih sukoba garantira podršku domaće javnosti i unutrašnju stabilnost. Na taj se način mogu raditi razne distrakcije od onih unutarnjih političkih ili ekonomskih problema u državi. Invazija Rusije isto tako može se gledati iz pogleda zaštite ruske manjine u istočnoj Ukrajini s obzirom da neke politike Ukrajine nisu bile blagonaklone prema ruskoj populaciji na tim područjima. Postoje dva primarna elementa strategije Rusa. Prvi je taj osjećaj ranjivosti u odnosu na Zapad te od tuda i proizlazi već navedeni strah od širenja NATO-a. Drugi element odnosi se na to da je Rusija jedna velika sila, odnosno polaže pravo na status sile. Od raspada SSSR-a trajao je proces jačanja države u svim njezinim aspektima. Konzistentnim jačanjem, sklapanjem savezništva s Kinom i redistribucijom moći, nastupila je faza povratka velesile (Bilandžić i dr., 2023).

Utvrđeno je kako su ruske snage na ukrajinskom teritoriju počinile više međunarodnih zločina. Od upotrebe nezakonitog oružja pa sve do zlostavljanja i napada na civilno stanovništvo. Najznačajnija posljedica rata između Rusije i Ukrajine izgubljeni su životi i humanitarna kriza povezana s velikim brojem opkoljenih i raseljenih ljudi. Međutim, postoje i mnogi važni ekonomski učinci koji utječu na cijeli svijet. Rusija i Ukrajina glavni su

proizvođači i izvoznici ključnih prehrambenih artikala, minerala i energije, iako imaju relativno male količine proizvodnje. Rat je već izazvao značajne ekonomske i financijske šokove, posebice na robnim tržištima gdje su cijene nafte, plina i pšenice vrtoglavo porasle.

Više od dvije godine nakon početka specijalne operacije, Vladimir Putin i dalje tvrdi kako će deklarirani ciljevi biti ostvareni. Međutim, kako je i rekao na početku invazije, nema namjeru preuzimati dijelove Ukrajine nego zaštititi rusko stanovništvo Luganskog i Donjeckog teritorija⁴. Ruska invazija od 2022. sukob je koji nije obilježen samo širenjem teritorija, već se koristi za uništenje ukrajinskog identiteta i ukidanje suverene Ukrajine.

7 RUSIJA – RAT U UKRAJINI I ODNOS SA ZAPADOM

Nakon Drugog svjetskog rata, uslijedilo je razdoblje hladnoga rata koje je trajalo do pada Berlinskog zida 1989. godine. Po završetku hladnog rata, SAD i Rusija su imale različite interese koji su bili presudni za njihov sukob u post-hladnoratovskom razdoblju. Rusija je očekivala pomoć SAD-a u svojoj političkoj i ekonomskoj transformaciji, ali uz zadržavanje svog identiteta i strateških interesa. Zapad je očekivao da će Rusija prihvatiti zapadne interese i vrijednosti što je Moskvi bilo neprihvatljivo.

Hladni rat završio je bez formalne mirovne konferencije. Posljednji sovjetski vođa Mihail Gorbačov usvojio je već spomenuti transformativni program glasnosti i perestrojke. Program restrukturiranja postao je sve radikalniji, a nemogućnost njegovog provođenja označila je kraj komunističkog sustava. Gorbačovljeva ambicija da transformira međunarodnu politiku kroz Novo političko mišljenje (NPT) predstavljao je problem preispitivanja strukturne dinamike međunarodne politike (Sakwa, 2022). Na taj se način nastojalo učiniti kraj hladnog rata kao zajedničkom pobjedom. Gorbačov je tvrdio kako je s krajem rata moguće napredovati kroz sklapanje konsenzusa cijelog čovječanstva u pokretu za novim svjetskim poretom. Summit na Malti nakon pada Berlinskog zida na dnevnom je redu imao pitanje ujedinjene Njemačke i ulaska u NATO te je istočna Europa ponovno stekla svoju slobodu. Iz toga je proizašlo Novo političko mišljenje, stajalište da Sovjetski Savez i Zapad mogu mirno

⁴ Rusija je zahtijevala velike promjene ukrajinskog ustava s uvjetima rješenja iz 2022., a Putin je potvrdio te uvjete s dodatnim zahtjevima u svojoj posljednjoj javnoj intervenciji. <https://jamestown.org/program/putin-doubles-down-on-non-negotiable-terms-on-ukraine/>.

koegzistirati te da bi kooperacija i prijateljstvo moglo biti moguće. To je bila vizija koja je nadahnula Gorbačova da pokrene perestrojku.

Iako je ideja mirovnog poretka i koegzistencije bila prvotna, pokazala se neuspješnom. Napetosti su i dalje postojale između Rusije i Zapada pa čak i prije pojavljivanja Vladimira Putina na političkoj sceni. Prema Zapadu ništa se nije trebalo mijenjati. Imali su pobjedu u hladnom ratu demonstrirajući tehničku i ideološku superiornost zapadnog poretka pa je bilo potrebno samo rusko pridruživanje proširenoj zapadnoj zajednici. Vrata su joj zaista bila širom otvorena, ali za uzastopne ruske vođe uvjeti nisu bili dobri. Unatoč pozivu Zapada Rusija se nije pridružila proširenoj euroatlantskoj zajednici jer je to za nju značilo promjenu temeljnih elemenata njezinog povijesnog identiteta. Gorbačov i njegovi nasljednici tražili su uspostavu novog oblika europskog kontinentalizma, temeljen na jedinstvu u raznolikost te idejni i institucionalni pluralizam. S druge strane, pitanje ujedinjenja bilo je temeljeno na normativnoj opravdanosti antikomunističke revolucije 1989. U vrijednosnom smislu naglasak je bio na ljudskim pravima, demokraciji i istinskoj ustavnosti ruskom integracijom u postojeći liberalni poredak predvođen Zapadom i njegovim institucijama.

Razlika intelektualnog naglaska postala je politička podjela, a između ta dva stajališta došlo je do definiranja nove ere sukoba. Busheva formulacija umetnula je ekspanzivnu dinamiku (proširenje pobjedničke atlantske zajednice) u kraj hladnog rata, dok su Gorbačov i uzastopni ruski čelnici nastojali iskoristiti otvaranje na način da se sukob nađe u cijelosti i da se dobije neki povijesni prostor za osmišljavanje domaćih rješenja umjesto prihvaćanja rješenja osmišljenih na drugom mjestu. Kasnije, ekspanzivna verzija, u obliku NATO-a i proširenja Europske unije (EU), radikalizirali su nove slobodne zemlje koje se štite od mogućeg oporavka ruske moći. Unatoč tome, Europa ne može biti cjelovita ako je Rusija isključena.

Ruski rat u Ukrajini omogućuje sadašnjem ruskom vodstvu da pobjegne od stigme nemoćne sile i stabilizira svoj identitet kao važne sile, neovisne o zapadnim normama i pravilima. Smatra se kako se na ovaj rat gleda kao na povećavanje napetosti između Amerike i Rusije. Predsjednik Putin nekoliko je puta u svojim mandatima spomenuo kako postoje tri neposredne opasnosti za Rusiju. Prva je izgradnja antiraketnog štita u istočnoj Europi, zatim izgradnja vojnih baza u Europi te širenje NATO-a na Istok (Vukadinović, 2008). Godina 2004. bila je najznačajniji trenutak proširenja NATO-a jer je većina novih članica (Bugarska, Estonija, Latvija, Litva i Rumunjska) imala izravnu kopnenu ili pomorsku granicu s Rusijom. Također, 2004. bio je posljednji put da se NATO proširio na istok izravno prijeteći

geopolitičkoj situaciji Rusije. I doista, napetosti između NATO-a i Vladimira Putina, tada novog predsjednika Rusije, bile su pojačane. Između 2009. i 2020. NATO se proširio na Albaniju, Hrvatsku, Crnu Goru i Sjevernu Makedoniju.

Bez obzira na sadašnju situaciju ne smije se zaboraviti povijest ove dvije zemlje. Invazija Rusije na Ukrajinu zapravo je eskalacija sukoba koji traju više od osam godina. Odnosi Rusije i SAD-a kompleksni su i razlikuju se po okolnostima. Te dvije države često su u fazi rivalstva nego li u fazi nekakvog mira. Pokrenuvši invaziju na Ukrajinu, Rusija je doista promijenila sadašnji globalni i regionalni europski poredak. Prva je promjena u europskoj političkoj arhitekturi. Naime, dodatno će konsolidirati europske zemlje u Sjevernoatlantskom savezu i ojačati europske institucije unutar Europske unije. Situacija u Ukrajini potaknula je neke zemlje poput Poljske, Slovačke i Njemačke da se ponovno naoružaju. Također, Turska, EU i SAD zahtijevaju daljnju stabilizaciju i moguće odvrćanje Rusije dubljom međuregionalnom suradnjom što zauzvrat može proširiti europsku sigurnosnu arhitekturu u širi euroazijski kontekst.

Globalno tržište nafte posebno je pogođeno ruskom invazijom na Ukrajinu. Rast svjetskih cijena nafte, koji je započeo još prije rata, pogodovao je ključnim državama proizvođačima nafte, uključujući samu Rusiju, dok su države ovisne o nafti imale štetu. Rat je također potaknuo druge zemlje da pronađu načine kako bi izbacile Rusiju iz lanaca izvoza nafte u Europu. To se odrazilo na odluke SAD-a, Velike Britanije i Kanade koje su uvele puni embargo na uvoz ruske nafte. Od početka rata SAD i NATO pružaju Ukrajini vojnu pomoć. Iako su se SAD obvezao vojno poduprijeti Ukrajinu, nije uvijek ispunjavao sve zahtjeve Ukrajine, osobito za naprednijim oružjem. Umjesto toga, SAD je postupno davao Ukrajini naprednije sustave naoružanja. SAD također daje humanitarnu pomoć, uključujući hranu i sklonište te sredstva za popravak kritične infrastrukture.

Posljedice ovog rata su važne za druge zemlje jer postupci zaraćenih strana izravno utječu na rezultate dosadašnjeg procesa globalizacije. Rusko-ukrajinski sukob značajno je povećao sistemski rizik u regiji EU zajedno s Rusijom i Ukrajinom. Sankcije koje su uveli SAD i njihovi saveznici nisu samo povećale sistemski rizik⁵ u Rusiji i Ukrajini već i u Europi i SAD-u. U jednom od intervjua nakon uvođenja sankcija, Vladimir Putin izjavio je kako su sankcije koje su uvedene od strane Zapada zapravo prijetnja za cijeli svijet. Ruska invazija na Ukrajinu

⁵ Sistemski rizik je rizik u financijskom sustavu koji može rezultirati ozbiljnim negativnim posljedicama za financijsko tržište i gospodarstvo.

potaknula je nekoliko zemalja da uvedu širok raspon sankcija. Rusija se sada procjenjuje kao zemlja s najviše sankcija na svijetu. „Sukob u Ukrajini hibridni je posrednički rat Rusije i zapadnih saveznika koje predvodi SAD” (Lovrić, 2023: 80).

Odnosi između Rusije i Europske unije složeni su i obilježeni nizom političkih, ekonomskih i sigurnosnih pitanja. Tijekom posljednjih nekoliko desetljeća, ti su odnosi prošli kroz različite faze suradnje i napetosti. Početkom 21. stoljeća, Europska unija željela je integrirati Rusiju u europski gospodarski sustav. Naravno, postojali su strahovi, međutim Rusija je pozitivno reagirala na tu inicijativu. U ekonomsko-socijalnom smislu, Rusija je vidjela EU kao partnera za bržu modernizaciju Rusije. U geostrateškom kontekstu svjetski poredak postao bi multipolarni, a ne bi više bio unipolaran sa SAD-om na vrhu. Na ovaj su se način otvorila vrata Rusiji da se približi svjetskom vođi – Sjedinjenim Američkim Državama (Čehulić, 2001). „EU i Rusija gradili su strateško partnerstvo koje je obuhvaćalo, među ostalim područjima, trgovinu, gospodarstvo, energetiku, klimatske promjene, istraživanje, obrazovanje, kulturu i sigurnost, kao i borbu protiv terorizma, neširenje nuklearnog oružja te rješavanje sukoba na Bliskom istoku” (Cueaves Herman, 2023).

Ruski su se odnosi s Europskom unijom nakon 2022. godine promijenili jer su se promijenile europske politike i počele voditi drugačijim načelima. Prvo, smatra se da se Rusiju mora kompletno izolirati na cijeloj međunarodnoj razini te da bi uvođenje sankcija navelo Putina da se rat obustavi. Isto tako, Ruska Federacija mora se pozvati na odgovornost, što zbog kršenja međunarodnog prava, što zbog počinjenih ratnih zločina na teritoriju Ukrajine. Uza sve to, Europska unija smatra kako se treba stvoriti još veća suradnja s NATO-om pa tako i s ostalim državama svijeta da bi se osigurao međunarodni mir. „EU je od početka invazije najoštrije osudio nezakonitu, ničim izazvanu i neopravdanu oružanu agresiju Rusije na Ukrajinu i napade na civile i civilnu infrastrukturu te je pozvao na trenutačno i bezuvjetno povlačenje svih ruskih postrojbi s cijelog državnog područja Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica” (Cueaves Herman, 2023). Zapadne zemlje pružile su Ukrajini vojnu i drugu potporu: Finska i Švedska su ušle u NATO, a Europska unija započela je pregovore o članstvu s Ukrajinom i Moldavijom te je Gruziji je dala status kandidata, a sve u sklopu odgovora na agresiju Rusije. Ruski rat protiv Ukrajine od 2014. i njegova eskalacija 2022. uzdrmali su ne samo liberalni svjetski poredak, već i europski sigurnosni poredak i međunarodni poredak temeljen na pravilima. Istina je da su masivne sankcije koje je Zapad nametnuo Moskvi od 2022. godine ometale rusko ratovanje i oslabile gospodarstvo, međutim

Rusiju nisu uspjeli suštinski obuzdati, a kamoli okončati rat. Odnosi između Rusije i EU ostaju složeni i dinamični s mnogim izazovima, ali i potencijalnim prilikama za suradnju.

8 POLITIKE ZAPADA PREMA RUSIJI NAKON INVAZIJE UKRAJINE

Za Sjedinjene Američke Države sukob u Ukrajini postao je dio šireg geopolitičkog sukobljavanja s Rusijom, ali i s Kinom. Najsveobuhvatnije sankcije Rusiji nametnute su nakon aneksije Krima 2014. godine. Diplomacija oko donošenja i održavanja sankcija bila je komplicirana, a činjenica da je donesen i održan relativno dalekosežan režim sankcija svjedoči o širini i snazi osjećaja Zapada u vezi s djelovanjem Rusije iako je opći konsenzus da su sankcije do sada imale samo ograničen učinak na rusko gospodarstvo. One su se odnosile na tri sektora ruskog gospodarstva: financije, energente i dostupnost visoke tehnologije. Europska unija identificirala je određene subjekte u tim sektorima za koje je pristup zapadnom kapitalu bio ograničen te su zabranili putovanja i zamrznuli imovinu određenim pojedincima koji su povezani s aneksijom Krima.

EU je bila središnja arena kroz koju je SAD odlučivao o ekonomskim sankcijama i naporima kako bi se sukob okončao. Svrha sankcija bila je oslabiti Rusiju, onemogućiti joj pristup tržištima i ograničiti sposobnost ratovanja. Gospodarske sankcije usmjerene su na ruski financijski, trgovinski, energetski, prometni, tehnološki i obrambeni sektor te na usluge koje se pružaju Rusiji ili njezinim državljanima. Financijski sektor oslabljen je jer se ograničilo vršenje transakcija s Ruskom središnjom bankom, ali nije u potpunosti obustavljeno zahvaljujući Kini i nizu zemalja globalnog juga. Glavni cilj sankcija bio je politički „Odnosi između EU-a i Rusije napeti su od nezakonitog pripojenja Krima i grada Sevastopolja od strane Rusije 2014. i destabilizirajućih djelovanja u istočnoj Ukrajini. Nakon što je Rusija 24. veljače 2022. započela invaziju na Ukrajinu, obustavljena je sva preostala politička, kulturna i znanstvena suradnja” (Cueaves Herman, 2023). Kao odgovor na zapadne sankcije Rusija je uvela vlastite sankcije Zapadu kao na primjer embargo na izvoz prehrambenih proizvoda u EU, međutim, u slučaju Rusije, to pogoršava njezine ekonomske uvjete. Također, sve te sankcije imaju preveliki utjecaj na svjetsku ekonomiju. Europski parlament iskazao je kroz razne rezolucije nepovjerenje Rusiji još od pripojenja Krima. U jednoj od rezolucija naveli su kako je stanje loše zbog kršenja temeljnih prava i temeljnih sloboda te da se zbog toga više ne bi trebalo smatrati Rusijom kao strateškim partnerom. Uvedene sankcije signaliziraju ozbiljnost

s kojom se rusko djelovanje posmatra na Zapadu te daju poruku da bi se moglo poduzeti više akcija ako se situacija pogorša.

Novi načini upravljanja daju sukob između onoga što nastaje kao dva jasno razgraničena bloka. Dugoročni mir i stabilnost zahtijevaju uravnotežen pristup koji uzima u obzir interese i zabrinutost obje strane. Međutim, teško je doći do kompromisa kada jedna strana ne želi kompromise. Obje strane imaju različite interese i vrijednosti koje proizlaze iz njihovih specifičnih identiteta. Štoviše, ukrajinski sukob sada je uključen u širi hladni rat između Zapada i Rusije što ga čini težim za rješavanje.

9 ZAKLJUČAK

Robert Legvold u svome članku *The War in Ukraine in a Transitional World Order* kaže kako je učinak ovoga rata destabilizirajući u pet pogleda. Prvo, ubrzao je i produbio rastuću polarizaciju u međunarodnoj politici te se zaoštrio odnos Kine i Rusije. Iako to nije partnerstvo „bez ograničenja” koje „nadilazi savezništvo”, bez obzira na očito nezadovoljstvo Kine zbog kockanja Vladimira Putina, rat je naglasio i produbio njihovo protuzapadno držanje i intenzivirao njihovu gospodarsku i vojnu suradnju. U isto vrijeme, rat je zbližio Sjedinjene Države i njihove glavne saveznike više nego u bilo kojem trenutku od vrhunca hladnog rata. Naglašavajući udaljenost koja dijeli veliki dio globalnog juga od Sjedinjenih Država i njihovih europskih saveznika, rat je dao daljnji poticaj polarizirajućim trendovima koji obilježavaju trenutnu međunarodnu politiku. Drugo, rat u Ukrajini daleko je dublje produbio pogoršanje odnosa koji je u tijeku od ruske aneksije Krima 2014. i događaja koji su uslijedili s teškim posljedicama za svjetski poredak. Česte i nepromišljene nuklearne prijetnje ruskog vodstva potaknule su zabrinutost zbog mogućnosti nuklearnog rata. Treće, rat će preoblikovati europsku sigurnosnu arhitekturu na prostoru koji se proteže od Arktika do Crnog mora. Ukrajina će biti dio sigurnosnog perimetra NATO-a, a Bjelorusija sastavni dio Rusije. Četvrto, pokrenut je ekonomski rat. Svi ovi sukobi imaju učinka na trgovinu, kapital i tokove energije. Peto, i ključno, rat je promijenio svjetski poredak potkopavajući njegovo temeljno pravilo. Naime, teritorij se ne smije zauzeti ili granice mijenjati vojnom silom. Za kršenje suvereniteta druge zemlje često se kaže da je temeljno pravilo koje je ruska invazija na Ukrajinu prekršila.

Kada se govori o ratu u Ukrajini, slika je daleko složenija nego što se to čini. To je prvi, iako neizravan, sukob velikih sila nakon dva svjetska rata vođena u prošlom stoljeću. Rat je proizvod međunarodnog sustava koji se transformira, prvo zato što strukturne značajke prethodnog bipolarnog poretka više ne ograničavaju aktera poput Rusije ili Kine u djelovanju na međunarodnoj sceni. Otvorena vojna agresija, kao što ilustrira rat u Ukrajini, postala je zamisliva kao sredstvo za postizanje strateških ciljeva velike zemlje. Drugo, Rusija je nakon hladnog rata krenula s redefiniranjem svog odnosa sa Zapadom nastojeći se integrirati sa Zapadom. Pod Borisom Jeljcinom i tijekom prvih godina pod Putinom, rusko je vodstvo tražilo partnerstvo sa Zapadom u nizu pitanja i oblika gospodarske i vojne suradnje, ali nakon odluke NATO-a o proširenju 1997. godine, spremnost Rusije da nastavi s bližim odnosima sa Zapadom dovedena je u pitanje.

Međunarodna zajednica, uključujući Europu, Kanadu i Sjedinjene Države, nudi milijune dolara pomoći i pruža utočište Ukrajincima. Isto tako, Ukrajina je u pregovorima za pristupanje u Europsku uniju što bi moglo dodatno otežati situaciju. Njezina je budućnost usko povezana s onim što će biti sa svjetskim poretkom. Što je rat dulji, veća će biti šteta nanesena svjetskom poretku uključivanjem više zemalja i destabilizacijom tržišta. Odnosi Rusije i Zapada sve su napetiji te možda postoji više toga što mediji još nisu izvijestili. Neki smatraju kako je ovo rat Rusije i SAD-a, dok drugi misle kako je rat diverzija za neke druge akcije.

Vladimir Putin, vođa koji se svjesno prikazuje kao utjelovljenje ruske imperijalne tradicije, koristi sličan jezik kao i njegovi imperijalni prethodnici za opisivanje Ukrajine i rusko-ukrajinsko-bjelogorskih odnosa. Putin optužuje NATO i Europsku uniju da manipuliraju ukrajinskim nacionalnim osjećajima kao dio vlastitog geopolitičkog natjecanja s Rusijom, drugim riječima, pokušavaju odvratiti Ukrajinu od njenog „autentičnog” identiteta i svrstavanja uz Rusiju. Na taj način Putin pokazuje kako odbacuje ukrajinski identitet i da je želja za odvajanjem Ukrajine zapravo utjecaj vanjskih sila. Sadašnja invazija počiva na istim pretpostavkama o ukrajinskom identitetu koje su Moskvu u prošlosti odvele na krivi put. Ukrajinski otpor već je daleko nadmašio ono što je Moskva očekivala. Konačni ishod sukoba ovisit će o odgovoru Zapada i, prije svega, o spremnosti Ukrajinaca da se bore za naciju za koju Putin vjeruje da ne postoji i da ne treba postojati. Zadaća Ukrajine i Zapada jest da Putin ne uspije u svojim pothvatima. Putin je još više ojačao svoj autoritarni utjecaj na Rusiju u kontekstu rata. Rješenje rusko-ukrajinskog sukoba zahtijevat će političku volju cijele međunarodne arene, međutim neće se tako lako riješiti jer je cijela situacija vrlo kompleksna i

ima korijene godinama unazad. Rat je ostavio duboke posljedice na ukrajinsko društvo, ali isto tako donio velike promjene na globalnoj razini.

10 LITERATURA:

Bilandžić, Mirko i dr. (2023) Između strateškog racionalizma i strateške kulture: obrazloženje uzroka ruske agresije na Ukrajinu. *Policija i sigurnost*, 32(4): 345-366 str.

Čehulić, Lidija (2001) Uspostavljanje novih odnosa EU i Rusije. *Međunarodne studije*, 1 (1): 56-58 str.

Čosić, Ana (2023) Zločin agresije u međunarodnom pravu: ruska invazija na Ukrajinu. Diplomski rad.

Cueaves Herman, Vannesa (2023) Informativni članci o Europskoj uniji: Rusija (2023) <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/177/russie> (pristupljeno, 26. travnja 2024.)

Kiryukhin, Denys (2023) *Russia's Policy towards Donbas Since 2014: The Nation-Building Process and Its Ideology*. *Russian Politics*, 147-164 str.

Lovrić, Ana (2023) Rusko-ukrajinski odnosi: Od suživota u totalitarizmu do rata. *Polemos: časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira*, 24 (49): 67-86 str.

Legvold, Robert (2024) *The War in Ukraine in a Transitional World Order*.

Mankoff, Jeffrey (2022) *Russia's War in Ukraine. Center for Strategic and International Studies*.

Miloglav, Hrvoje (2017) Protupravnost intervencije i aneksije u međunarodnom pravu: slučaj Krima. Paragraf: časopis za pravna i društvena pitanja Pravnog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 1 (1): 159-190 str.

Sakwa, Richard (2017) *Russia Against the Rest*.

Sankcije EU-a protiv Rusije (2024) <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/sanctions-against-russia/> (pristupljeno, 28. travnja 2024.)

Toal, Gerard (2017) *Near Abroad: Putin, The West and The Contest over Ukraine and The Caucasus*. Oxford University Press.

Vukadinović, Radovan (2008) Američko-ruski odnosi i NATO. *Međunarodne studije*, 8 (2): 29-50 str.